

TRELLEBORGS KOMMUN

Revisionen

Till: Kommunstyrelsen

Till: Kommunfullmäktiges presidium för kännedom

2020-10-13

Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

På uppdrag av revisorerna i Trelleborgs kommun har KPMG granskat rutinerna kring kommunens avsättningar till pensioner. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Det övergripande syftet med granskningen har varit att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende pensionsavsättningar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningen är att åtgärder behövs för att förbättra den interna kontrollen inom rubricerat område.

Granskningen innehåller många detaljer som vi utelämnar i denna skrivelse. Vi vill dock lyfta fram rapportens rekommendationer:

- Kommunstyrelsen behöver se över ansvars- och arbetsfördelning inom rubricerat område.
- Kommunstyrelsen behöver omedelbart tillse att det av KPA identifierade "öppna anställningar" utreds och korrigeras.

Revisorerna överlämnar härmed rapporten till kommunstyrelsen för yttrande senast 5 januari 2021. Kommunfullmäktiges presidium får rapporten för kännedom.

För Trelleborgs kommuns revisorer,

Lena Näslund

Ordförande

Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

Rapport

Trelleborgs kommun

KPMG AB

2020-10-13

Antal sidor 17

Antal bilagor 1

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	4
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	4
2.2	Revisionskriterier	4
2.3	Metod	5
3	Bakgrund	5
3.1	Beskrivning av pensionssystemet	5
3.2	Förvaltning och administration	6
3.3	Redovisning	7
3.4	Trelleborgs pensionsåtaganden i siffror	7
4	Resultat av granskning	8
4.1	Styrdokument och rutinbeskrivningar	8
4.2	Ansvarsfördelning	9
4.3	Individuella överenskommelser	9
4.4	Rutiner som säkerställer att korrekta löneuppgifter, nyanställda och avgående personal kommuniceras till KPA	10
4.5	Rutiner som säkerställer att pensionskostnaderna är korrekt beräknade och redovisade	13
4.6	Rutiner som säkerställer att framtida pensionskostnader budgeteras adekvat	15
A	Bilagor	17

1 Sammanfattning

Vi har av Trelleborgs kommuns revisorer fått i uppdrag att granska rutinerna kring kommunens avsättningar till pensioner. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende pensionsavsättningar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är:

- att tillgängliga styrdokument och rutinbeskrivningar är tillfyllest.
- att det är uppenbart att implementeringen av Heroma medfört oklarheter i den information som överförs till KPA.
- att det finns maskinella kontroller hos både Trelleborgs kommun och KPA som genom matchning ska säkerställa att den inregistrerade informationen är logisk.
- att det trots det finns ett stort antal anställningar med ofullständig och/eller oklara uppgifter hos KPA som kan påverka precisionen i de beräkningar som KPA gör av pensionsförmånerna.
- att vi uppmuntrar Trelleborgs kommun att skyndsamt se över de av KPA identifierade "Öppna anställningarna" för att åtgärda och identifiera eventuella orsaker/felkällor som genererat avvikelserna.
- att vi också uppmuntrar Trelleborgs kommun att ha en nära dialog med KPA just för att identifiera och åtgärda eventuella kvarvarande brister i de systemlösningar som systemleverantören CGI tillhandahåller.
- att vår bedömning är att pensionshandläggarna som besitter specialistkunskapen borde vara mer involverad i det övergripande arbetet som avstämning av redovisningen och avstämning mot KPA. Ekonomiavdelningen har inte detaljkunskaperna för att kunna göra en meningsfull uppföljning av bokföringen.
- att det saknas en person med ett tydligt uttalat och fullständigt ansvar för pensionshanteringen.
- att det är vår bedömning att KPA's prognoser är det bästa underlaget för kommunens budgetarbete
- att det är väsentligt att upprätthålla en dialog med KPA för den detaljerade förståelsen för förändringar och möjlig inverkan från den samhällsekonomiska utvecklingen.

Trelleborgs kommun

Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

2020-10-13

Mot bakgrund av vår granskning rekommenderar vi kommunstyrelsen att

- se över ansvars- och arbetsfördelningen med avseende på pensioner
- omedelbart tillse att det av KPA identifierade "öppna anställningar" utreds och korrigeras.

2 Inledning/bakgrund

Trelleborgs kommun hade per 2018-12-31 redovisade pensionsåtaganden uppgående till 1 039 399 tkr. Det är av stor vikt att pensioner och avsättningar till dessa hanteras på rätt sätt. I riskbedömningen är därmed hanteringen av pensioner viktig ur såväl ett ekonomiskt perspektiv som ett förtroendeperspektiv.

Revisionen har uppmärksammat möjliga brister i hanteringen av pensioner och avsättningar. Revisorerna i Trelleborgs kommun har utifrån sin risk- och väsentlighetsbedömning beslutat att genomföra en granskning av kommunens hantering och avsättning till pensioner. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om kommunstyrelsen säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende pensionsavsättningar. De revisionsfrågor som granskningen skall besvara är följande:

- Vilka styrdokument och rutinbeskrivningar finns för hanteringen av pensioner och hur tillämpas dessa?
- Finns tillförlitliga avstämnings- och uppföljningsrutiner som säkerställer att korrekta löneuppgifter kommuniceras till KPA?
- Finns tillförlitliga avstämnings- och uppföljningsrutiner som säkerställer att nyanställningar och avgående personal kommuniceras till KPA?
- Finns tillförlitliga avstämnings- och uppföljningsrutiner som säkerställer att pensionskostnaderna är korrekt beräknade och redovisade?
- Finns tillförlitliga avstämnings- och uppföljningsrutiner som säkerställer att framtida pensionskostnader budgeteras adekvat?

Granskningen avser kommunstyrelsen.

Vi har inkluderat ett avsnitt som beskriver pensionssystemet och dess påverkan på kommunens ekonomi.

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller

- Kommunallagen (2017:725) kap 11
- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning kap 6, 4§

2.3 Metod

För att svara på granskningens syfte och revisionsfrågor har vi genomfört intervjuer och dokumentanalys.

Vi har intervjuat redovisningschefen, budgetchef samt pensionshandläggare. Vi har ävenledes intervjuat kommunens kontaktperson hos KPA samt en pensionsadministratör hos KPA.

Rapporten är faktakontrollerad av redovisningschef samt pensionshandläggarna.

3 Bakgrund

3.1 Beskrivning av pensionssystemet

En kommun har två kategorier av personer med pensionsrätt, anställda respektive förtroendevalda. Åtagandena är avtalsreglerade. Det förekommer olika generationer av avtal.

3.1.1 Anställda

3.1.1.1 KAP-KL

KAP-KL är ett gemensamt tjänstepensionsavtal för kommuner, regioner och arbetsgivareförbundet. KAP-KL trädde i kraft 2006 och ersatte de tidigare kommunala pensionsavtalen PFA 98 respektive PFA 01. KAP-KL gäller för arbetstagare som är **födda 1985 och tidigare**.

KAP-KL utgörs av två delar, en avgiftsbestämd ålderspension och en förmånsbestämd del.

Den *avgiftsbestämda* delen av pensionsåtagandet betalas in till KPA av arbetsgivaren fyra gånger om året i efterskott. Avgiften är 4,5% av den pensionsgrundande halvårslönen upp till 3,75% av inkomstbasbeloppet och därefter 30% upp till 15 inkomstbasbelopp. Arbetstagaren väljer försäkringslösning men KPA är förvalsalternativet. Arbetstagaren har rätt till pension från 21 års ålder.

De arbetstagare som tjänar mer än 41 750 kr/månad (anges som 2/3 av inkomstbasbelopp) är dessutom garanterad en pension som motsvarar en viss procent av den lön som överstiger 41 750 kr, en så kallad *förmånsbestämd* pension. Den garanterar en pension som motsvarar en viss procent av slutlönen vid pensionsåldern.

3.1.1.2 AKAP-KL

AKAP-KL - Avgiftsbestämd KollektivAvtalad Pension gäller för arbetstagare **födda 1986 och senare** samt arbetstagare som överenskommit om övergång från KAP-KL (trädde i kraft 2014). AKAP-KL innehåller en avgiftsbestämd tjänstepension. Alla utan nedre åldersgräns har rätt till den avgiftsbestämda ålderspensionen.

Avgiften och hanteringen av den avgiftsbaserade pensionen är densamma som för KAP-KL.

3.1.1.3 Äldre avtal

PFA 98 - de arbetstagare som var **anställda före 1998** har tjänat in pension enligt de äldre bestämmelserna. Den beräknas på de antal år och pensionsgrundande lön som arbetades före 1998.

Personer som arbetat i uttryckningstjänst lyder under en Särskild avtalspension. De har rätt att gå i pension vid 58 års ålder.

3.1.2 Förtroendevalda

För förtroendevalda finns OPF-KL18, OPF-KL14 samt PBF.

PBF – Bestämmelser om pension och avgångsersättning är en modell som kommuner kan använda om respektive fullmäktigeförsamling väljer att göra det. Det blir då ett avtal mellan dem förtroendevalda och dess kommun. Avtalet kan förändras lokalt om fullmäktige väljer det.

OPF-KL 14 tillämpas för förtroendevalda som nytilträdde efter valet 2014 och för att äga giltighet krävs ett lokalt antagande av bestämmelserna. Bestämmelserna är indelade i omställningsstöd och pensionsbestämmelser. Livsinkomstprincipen och arbetslinjen låg till grund för OPF-KL. Syftet med bestämmelserna var att underlätta och möjliggöra för förtroendevalda att förena arbetsliv och uppdrag.

OPF-KL 18 gäller för förtroendevalda som tidigare omfattats av OPF-KL14 eller som tillträdde vid valet 2018 och inte tidigare omfattats av PBF.

Personer som avgått med rätt till visstidspension, annan egen pension, avgångsersättning eller livränta omfattas inte av OPF-KL utan fortsätter att omfattas av PBF.

3.2 Förvaltning och administration

KPA Pensions AB (KPA) är den aktör som vanligen anlitas av kommuner bland annat av Trelleborgs kommun. Respektive kund har tillgång till Nya KPA Direkt, en portal, där detaljerade uppgifter samt redovisningar finns tillgängliga.

Trelleborgs kommun har två lönespecialister med ansvar för att administrera kommunens pensionsförmåner. I den fortsatta texten benämner vi dem pensionshandläggare.

Ansvarig chef har tidigare varit HR-chefen men under 2020 har ett antal omorganisationer ägt rum och tydligheten i strukturerna har ännu inte framkommit.

Pensionshandläggarna har delat upp förvaltningarna mellan sig vad gäller information till anställda och registrering av pensionsuttag hos KPA. Vidare ansvarar en handläggare för inkomna fakturor och löneväxling, medan den andra hanterar signallistor och filer som ska rapporteras till KPA.

Beräkning, redovisning och budgetering ansvarar ekonomiavdelningen för.

3.3 Redovisning

Avgiftsbestämd pension – Trelleborgs kommun betalar in till KPA fyra gånger om året i efterskott baserat på faktura, 31 mars, 30 juni, 30 september och 31 december.

Denna del av pensionen får ingen effekt i balansräkningen utan inbetalningen kostnadsförs allteftersom inbetalningen görs med undantag för en periodisering vid årsskiftet baserat på uppgifter från KPA. I realiteten innebär det att Trelleborg redovisar kostnaden det år som pensionsrätten tjänas in.

Förmånsbestämd pension - Denna del av pensionen kostnadsförs/skuldörs i Trelleborgs kommuns böcker baserat på prognoser från KPA. Det innebär att Trelleborg redovisar kostnaden hänförligt till dessa det år som pensionsrätten tjänas in.

När individen går i pension hanterar KPA utbetalningen och det har ingen påverkan på Trelleborgs räkenskaper.

Det förekommer att kommuner väljer att försäkra bort sitt pensionsåtagande för den förmånsbestämda delen (FÅP) med en engångspremie. Det har Trelleborgs kommun inte gjort varför Trelleborg redovisar denna del av pensionsåtagandet i sin helhet i balansräkningen.

Pensionsrätt intjänad före 1998 – denna del av pensionsåtagandet redovisas som en ansvarsförbindelse, dvs inte i bokföringen utan enbart som en upplysning under balansräkningen. Först vid utbetalningstillfället påverkar dessa pensionsrätter kommunens resultat. När individen går i pension hanterar KPA utbetalningen.

Liksom för den förmånsbestämda pensionen (FÅP) går det att lösa in hela eller delar av pensionsåtagandet. Det har Trelleborgs kommun inte gjort.

Särskild löneskatt utgår på samtliga pensionsåtaganden vilket innebär att pensionskostnaden ökar med 24,26%. Procentsatsen varierar över åren men är oförändrad sedan ett par år tillbaka.

Både den redovisade pensionsskulden och ansvarsförbindelsen inkluderar särskild löneskatt

3.4 Trelleborgs pensionsåtaganden i siffror

I tabellen nedan redovisar vi den pensionskostnad som bokfördes 2019 samt det totala pensionsåtagandet i form av pensionsskuld och ansvarsförbindelse exklusive särskild löneskatt.

Trelleborgs kommun

Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

2020-10-13

Mnkr exkl löneskatt	2019
Avgiftsbestämd pension	63 989
Förmånsbestämd pension	22 119
Utbetalning av ansvarsförbindelse	49 710
Förtroendevalda	631
Löneväxling	2 389
Särskilda avtal	2 637
Summa pensionskostnad	141 474
Pensionsskuld Anställda (FÅP)	214 413
Pensionsskuld Förtroendevalda	5 777
Summa pensionsskuld	220 190
Ansvarsförbindelse anställda	626 191
Ansvarsförbindelse förtroendevalda	4 629
Summa ansvarsförbindelse	630 820

Av Bilaga A framgår den prognosticerade pensionskostnaden från KPA från 2020-08-31 till 2024-12-31.

4 Resultat av granskning

4.1 Styrdokument och rutinbeskrivningar

4.1.1 Personalpolicy

Trelleborgs kommuns "Personalpolicy" innehåller ett avsnitt benämnt "Pensionspolicy (kapitel 6). Personalpolicyn antogs av kommunfullmäktige den 25 november 2019 (§ 241).

KPA har anlåtats vid framtagandet av policyn.

4.2 Ansvarsfördelning

Pensionspolicyn klargör ansvarsfördelningen mellan KSAU och pensionshandläggarna.

- KSAU är på delegation av kommunstyrelsen kommunens högsta beslutande organ i pensionsfrågor och svarar för tolkning och tillämpning av KAP-KL och andra pensionsavtal.
- KSAU beslutar även i individuella pensionsfrågor av särskild karaktär som t ex beviljande av särskild avtalspension.
- Det är också KSAU som fastställer anställningsvillkor och pensionsförmåner utanför gängse ramar vid rekrytering eller anställningens lopp.
- Pensionshandläggaren beslutar i normala pensionsfall inom ramarna för pensionsavtalet.

Det är alltså kommunens personalavdelning med de två pensionshandläggarna som hanterar merparten av alla pensionsrelaterade frågor.

4.3 Individuella överenskommelser

Den absoluta merparten av alla pensionsförmåner är avtalade mellan arbetsmarknadens parter men det finns möjlighet för arbetsgivare att ingå individuella avtal i särskilda situationer. Pensionspolicyn inkluderar ett avsnitt som klargör just kommunens ställningstagande i de fall där kollektivavtalen ger möjlighet att träffa individuella överenskommelser med medarbetare eller fatta ensidiga arbetsgivarbeslut. Med detta avses t ex "Särskild avtalspension" eller "andra pensionslösningar".

Baserat på intervju med de båda pensionshandläggarna som hanterar pensionsfrågor är Trelleborgs kommun restriktiv med lösningar utanför de gängse avtalen.

4.3.1 Särskild avtalspension

Kommunen kan välja att träffa avtal om särskild avtalspension med medarbetare som ännu inte fyllt 65 år. Enligt policyn ska denna möjlighet användas med återhållsamhet och då det kan finnas särskilda skäl, till exempel:

- Övertalighet då tjänsten inte behöver återbesättas
- Organisatoriska förändringar
- Då omplacering övervägs
- Då förändringar i tjänstens innehåll övervägs

Men det förutsätter att den anställda fyllt 61 år och varit anställd hos kommunen i minst 10 år sammanhängande men om det finns särskilda skäl är det möjligt att avvika från dessa kriterier.

4.3.2 Andra pensionslösningar

Exempel på andra pensionslösningar är:

- Omvandla avgångsvederlag till pension
- Minska arbetstiden med oförändrad pensionsgrundande lön
- Avtal träffas om annan form av avgångspension med stöd av Centrala och lokala protokollsanteckningar punkt 1 i KAP-KL
- Löneväxling
- Alternativ KAP-KL

I syfte att stärka kommunens möjlighet att rekrytera och behålla kompetenta medarbetare erbjuder kommunen samtliga tillsvidareanställda en möjlighet att löneväxla. För närvarande utnyttjar 33 personer den möjligheten.

Förvaltningschefer och motsvarande nyckelpersoner erbjuds i enlighet med KAP-KL en alternativ pensionslösning på så sätt att den förmånsbestämda ålderspensionen byts mot premiebestämd pension.

4.3.3 Årskalender och rutinbeskrivningar

Pensionshandläggarna har en årskalender för pensionsadministrationen. Kalendern är uppbyggd som en checklista och är uppdelad på de aktiviteter och kontroller som ska genomföras respektive månad.

Utöver pensionspolicyn och årskalendern har vi tagit del av rutinbeskrivningar som fastställer rutiner avseende vissa delar av pensionsadministration i kommunen. De beskrivningar som finns anger vilka aktiviteter och kontroller som ska genomföras vid helårs- och halvårsfilkörning, löneväxling, hantering av fakturor, personer med parallella anställningar som rapporteras med dubbla överenskomna löner samt hur man söker fram personer i Heroma med sjukersättning/aktivitetsersättning.

4.3.4 Bedömning

Det är vår bedömning att tillgängliga styrdokument och rutinbeskrivningar är tillfyllest.

4.4 Rutiner som säkerställer att korrekta löneuppgifter, nyanställda och avgående personal kommuniceras till KPA

Trelleborgs kommun administrerar/kommunicerar pensionsförmåner med KPA genom verktyget Nya KPA Direkt. Via KPA Direkts portal har samtliga med behörighet access till dels detaljerade uppgifter och prognoser samt kvittenser på inläsningar och fellistor. Trelleborgs kommun registrerar de som går i pension via portalen.

På fråga svarar pensionshandläggarna att KPA fungerar utmärkt i kontakten. De är snabba på att återkoppla i samband med frågor och kan förklara.

KPA uppdateras med anställnings- och lönerelaterad information löpande. Informationen läses över via datafiler. Filerna är uppsatta av CGI som är leverantör av kommunens lönesystem Heroma.

Inrapportering av pensionsmedförande löner för de anställda som omfattas av KPA-KL och förtroendevalda som omfattas av OPF-KL 18 sker i januari varje år.

Inrapportering av pensionsmedförande löner för de anställda som omfattas av AKAP-KL sker två gånger per år, i januari och juli.

Sedan juni 2020 har KPA erbjudit en ny tjänst vilket innebär en månatlig filöverföring av nyanställningar och avslut av tjänster.

4.4.1 Kontroller hos Trelleborgs kommun

Innan filöverföringen äger rum görs en "driftkörning" i Heroma. Syftet med körningen är att säkerställa att den registrerade informationen i Heroma är korrekt vilket sker genom en automatiserad matchning av individdata mot förinlagda parametrar enligt pensionsavtalen. Uppgifter som kontrolleras är bland annat befattningsklass, pensionsregler, pensionsavtal och avtalsområde utifrån faktorer som ålder och befattning. Till exempel avgör en persons ålder vilket pensionsavtal som ska tillämpas.

Eventuella avvikelser loggas för åtgärd. Det förekommer avvikelser vilka ofta har sin upprinnelse i att lönespecialisterna inte informerat pensionshandläggarna korrekt/komplett. Vissa uppgifter registreras nämligen enbart av pensionshandläggarna vilket således kan förbises om de inte har nåtts av informationen.

Efter korrigerings i lönesystemet görs en ny "driftkörning". Först när "driftkörningen" bekräftar att registrerad information är logisk i förhållande till annan data körs den fil som läser över informationen till KPA.

4.4.2 Kontroller hos KPA

Även hos KPA matchas den överlästa informationen med annan data, dels med data som redan finns tillgänglig i KPA's system och dels med information från andra källor, till exempel Skatteverket.

KPA informerar om identifierade avvikelser vilka benämns "felsignaler" via signallistor i portalen KPA direkt. Felsignaler uppstår då de uppgifter som läses in inte stämmer överens med de uppgifter som tidigare finns registrerade hos KPA eller information från andra källor.

Signallistorna kontrolleras av pensionshandläggarna och rättelse av eventuella fel genomförs. Vid samtal med pensionshandläggarna framkommer att felsignaler förekommer. Det kan exempelvis handla om felaktigt avslutsdatum eller datum för bortgång.

Vid kontakt med KPA framkom att Trelleborgs kommun har många så kallade "öppna anställningar". Med öppen anställning avses en anställning där lämnade uppgifter inte har uppdaterats på länge. Vid tidpunkten för vår dialog med KPA fanns 272 flikar med "öppna anställningar" på KPA Direkt vilka innehåller ca 15 uppgifter vardera vilket innebär att Trelleborgs kommun har ca 4 000 öppna anställningar.

Detta är information som KPA har kunnat konstatera nu under 2020 i samband med att Verktyget "Öppna anställningar" driftsattes som är en säkerhetsmekanism. Det kan till exempel vara individer där löneuppgift saknas för de två senaste åren eller personer med parallella anställningar eller föräldraledighet som identifieras som lön bara för att illustrera vilken typ av avvikelse som identifierats.

KPA uppmanar Trelleborgs kommun att gå igenom alla "öppna anställningar" och korrigera inför årsbokslutet. Saknar KPA korrekt och fullständig information påverkar det med nödvändighet precisionen i deras beräkningar av kommunens pensionsåtaganden.

Det går inte att bedöma vilken konsekvens dessa "öppna anställningar" kan medföra vid en korrigering. Det behöver inte medföra stora förändringar men det är viktigt att avvikelserna åtgärdas för att KPA's beräkningar av pensionsförmåner ska uppnå så hög precision som möjligt.

På fråga är det pensionshandläggarnas bedömning att KPA har korrekt och fullständig information.

KPA förmedlar att rapporteringshistoriken för Trelleborgs kommun inte har varit tillfredställande. Problemen kan härledas till implementeringen av Heroma. KPA har påtalat flera gånger att rapporteringen inte har varit optimal. I detta sammanhang ska tilläggas att det har varit personalomsättning hos HR och bland pensionshandläggarna.

Implementeringen av Heroma som ägde rum i maj 2017 var komplicerad och under flera år har kommunen arbetat med de utmaningar som systemet medfört.

På fråga om pensionshandläggarna nu finner att Heroma och CGI fungerar väl avstår de från att svara men förmedlar att det tar lång tid för CGI att åtgärda/återkomma med lösningar/information.

CGI är en etablerad leverantör av system till kunder inom den offentliga sektorn men likväl kan KPA förmedla att det finns kvalitativa och tekniska utmaningar i de överföringar som äger rum från CGI's systemlösningar.

4.4.3 Bedömning

Det är uppenbart att implementeringen av Heroma medfört oklarheter också i den information som överförts till KPA.

Överföringen av information är systemberoende. Det finns maskinella kontroller hos både Trelleborgs kommun och KPA som genom matchning ska säkerställa att den inregistrerade informationen är logisk. Fungerar dessa borgar det för en så korrekt och fullständig informationsöverföring som möjligt.

Vi uppmanar Trelleborgs kommun att skyndsamt se över de av KPA identifierade "Öppna anställningarna" för att dels åtgärda och identifiera eventuella orsaker/felkällor som genererat avvikelserna.

Vi uppmanar också Trelleborgs kommun att ha en nära dialog med KPA just för att identifiera och åtgärda eventuella kvarvarande brister i de systemlösningar som CGI tillhandahåller.

4.5 Rutiner som säkerställer att pensionskostnaderna är korrekt beräknade och redovisade

4.5.1 Beräkning

Det är KPA som genomför alla beräkningar baserad på den information som Trelleborgs kommun skickar in. Beräkningarna är standardiserade och bygger på ett antal antaganden. KPA tillämpar RIPS (riktlinjer för beräkning av pensionsskuld). SKR tar löpande fram riktlinjer för hur pensionsskulden ska beräknas för att skapa ett enhetligt och tydligt regelverk benämnt RIPS. Inom SKR finns en RIPS-kommitté som följer utvecklingen och årligen fattar beslut om vilka riktlinjer som ska gälla för det aktuella året. Riktlinjerna finns att ladda ned från SKRs hemsida. KPA presenterar några förutsättningar för beräkningen på KPA Direkt så de är inte okända. Det är således inte Trelleborgs kommun som informerar KPA om vilka parametrar som ska tillämpas utan beräkningen för Trelleborgs kommun görs på samma sätt som för övriga kommuner i landet.

En parameter som har stor betydelse för beräkningen är diskonteringsräntan, den så kallade RIPS räntan som för närvarande är bestämd till 1%. Även den bestäms centralt av RIPS-kommittén. En förändring i räntenivån medför stora slag i beräkningen. En sänkning av räntan medför att pensionsskulden ökar och tvärt om.

Därmed är precisionen i beräkningarna helt avhängig den information gällande de anställda med anställningsperiod och lönevillkor som överförs till KPA.

4.5.2 Redovisning

4.5.2.1 Löpande under året

Kommunen erhåller månatliga fakturor från KPA. Fakturorna behandlas av pensionshandläggarna på så vis att det konteras och godkänns. Kontering sker baserat på instruktion från ekonomiavdelningen.

Ansvarig pensionshandläggare uppger att denne alltid stämmer av fakturans belopp och period mot tidigare fakturor innan betalning sker. Om beloppet är markant avvikande jämfört tidigare fakturor kontaktar pensionshandläggaren KPA och efterhör orsaken till det avvikande beloppet.

Samtliga av kommunens tillsvidareanställda har möjlighet att göra val om löneväxling i pensionsavtalet. Löneväxlingen sker via ett överenskommet månatligt bruttolöneavdrag. Det överenskomna beloppet betalas i form av en premie till en tjänstepensionsförsäkring. Fakturor som avser löneväxling varierar från månad till månad. Pensionshandläggaren uppger att fakturorna inte alltid stämmer på grund av ändringar av löneväxlingsbelopp inte hinner justeras i tid på fakturan. Ändringarna beror på att de anställda ändrar sitt löneväxlingsbelopp, det tillkommer nya anställda som ska börja löneväxla eller när anställda avslutar sin anställning i kommunen och då också ska avsluta sin löneväxling. Dessa fakturor kontrolleras genom att pensionshandläggaren stämmer av fakturan mot en intern excel fil där samtliga anställda som valt löneväxling är inlagda. Filen stäms i sin tur av mot lönesystemet.

I händelse då kommunen har betalat ett för högt belopp för en anställd kontaktar ansvarig pensionshandläggare KPA/Folksam, de skickar i sin tur en kreditering på beloppet som kommunen har betalat för mycket. Pensionshandläggaren meddelar ekonomiavdelningen att kommunen kommer få beloppet inbetalt från KPA/Folksam och hur det ska konteras.

Pensionshandläggarna gör ingen avstämning av redovisningen vilket de menar är ekonomiavdelningens uppgift. Deras uppgift är att kontera efter instruktion.

Pensionshandläggarna/HR har heller ingen dialog med Ekonomi om förändringar som får inverkan på redovisad pensionsskuld i form av ökning eller minskning.

Ekonomiavdelningen kommer åt alla fakturorna och har de en fråga går det bra att ställa den.

4.5.2.2 Bokslut

I samband med delårsrapporten och årsbokslut beställer ekonomiavdelningen rapporter från KPA. KPA upprättar beräkningar över pensionsskuld och pensionsåtaganden samt pensionskostnader. De lämnar också en redogörelse för pensionsskuldens förändring sedan ingången av året. Det är KPAs beräkningar som ligger till grund för de bokningar som görs i samband med årsbokslutet. Det är också dessa rapporter som ligger till grund för lämnade uppgifter i de finansiella rapporterna.

De finansiella rapporterna ska innehålla obligatorisk information kring kommunens pensionsåtaganden gärna analytiskt underbyggda med orsak och verkan. Det är ekonomiavdelningen som producerar dessa avsnitt.

4.5.3 Bedömning

Det är vår bedömning att pensionshandläggarna som besitter specialistkunskapen skulle vara betydligt mer involverad i det övergripande arbetet som avstämning av redovisningen och avstämning mot KPA. Det är också dem som är mest lämpade att bidra med analys över pensionskostnadens och pensionsskuldens förändring.

Ekonomiavdelningen har inte detaljkunskaperna för att kunna göra en meningsfull uppföljning av bokföringen. Kontobeteckningarna är inte informativa för de som inte är vana att handskas med denna typ av information.

Enligt vårt förmenande uppstår här ett informationssvinn som inte främjar kvaliteten i redovisningen och den finansiella rapporteringen.

En ytterligare konsekvens av att arbeta i "rör" är att det saknas en person med ett tydligt uttalat och fullständigt ansvar för pensionshanteringen.

Det ska sägas att det inte är ovanligt bland kommuner att arbeta i "rör" som inte kommunicerar just vad avser HR och ekonomi. Det är ett känt faktum också för KPA. Av den anledningen har KPA som strategi att kommunicera med såväl pensionshandläggare som HR chef som ekonomi, ibland tillsammans och ibland var för sig för att säkerställa att information når samtliga som den berör.

4.6 Rutiner som säkerställer att framtida pensionskostnader budgeteras adekvat

KPA erbjuder sina kunder prognoser.

Budget - KPA upprättar femårsprognoser över pensionskostnader, utbetalningar och pensionsskuld. KPA erbjuder verktyg där kommunerna kan göra egna simuleringar för t ex förtida uttag (dvs att personer går i pension före avtalad pensionsålder) eller olika effekter på grund av löneutvecklingen.

Långtidsprognoser - KPA erbjuder som tjänst att ta fram 40 åriga långtidsprognoser som visar vad pensionerna kommer att kosta över längre tid genom att analysera pensionsskuldens utveckling, pensionskostnad och likviditetsbelastning.

Dessa är lätt tillgängliga via KPA Direkt.

Trelleborg beställer prognoser från KPA två gånger per år. I december inför årsbokslutet och i augusti inför delårsbokslutet.

I samband med dessa prognoser har kommunen avstämningar med KPA, dels gällande de antagande som prognosen bygger på och hur de slår samt bakomliggande orsaker till eventuellt andra förändringar gentemot tidigare prognoser. KPA:s prognoser innefattar endast de individer som redan har gjort val om förtida pensionsavgång/utbetalningar. Ett antagande att inga ytterligare kommer att välja uttag i förtid de närmaste åren är inte rimligt varför kommunen i samband med avstämningen med KPA även beaktar förväntade tillkommande pensionsuttag i förtid.

Budgetarbetet baseras på den prognos som KPA lämnade vid årsbokslutet året innan. Budgeterade pensionskostnader 2021 bygger således på prognosen som togs fram i december 2019. Det beror på att budgetprocessen påbörjas innan dess att prognosen inför delårsrapporten erhålls. Om prognosen till delårsrapporten avviker markant kan förändrade förutsättningar beaktas i budgetarbetet.

Pensionskostnaderna är en kostnadspost som kan förändras snabbt, mycket och oväntat. Förändringar kan bero på den samhällsekonomiska utvecklingen som i sin tur påverkar underliggande antaganden men också på ändrat beteende bland kommunens anställda eller att höjda lönelägen genererar rätt till förmånsbestämd pension. Exempel på förändrat beteende hos anställda är att anställda prefererar att göra pensionsuttag i förtid.

4.6.1 Bedömning

Det är vår bedömning att KPA's prognoser är det bästa underlaget för kommunens budgetarbete men som beskrivs ovan baserat på senast tillgänglig information.

Det är också väsentligt att upprätthålla en dialog med KPA för den detaljerade förståelsen för förändringar och möjlig inverkan från den samhällsekonomiska utvecklingen.

Trelleborgs kommun

Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

2020-10-13

Datum som ovan

KPMG AB

Anna Lönnberg
Auktoriserad revisor

Ida Knutsson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.

Trelleborgs kommun
Granskning av kommunens avsättningar till pensioner

2020-10-13

A Bilagor

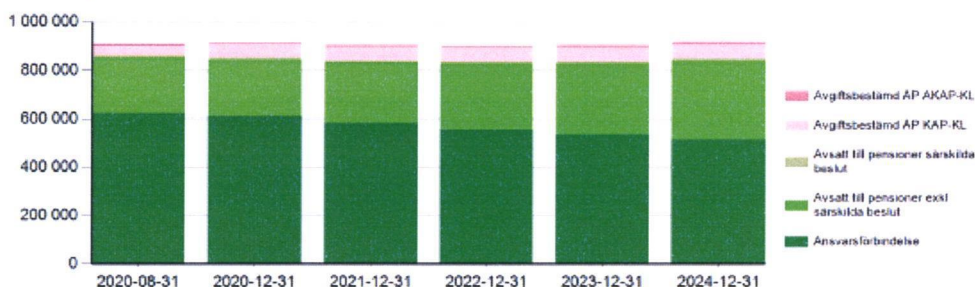

Pensionsskuld och Pensionskostnad exkl löneskatt

Trelleborgs kommun 1287
Datum 2020-08-26
Körningsdatum 2020-08-08

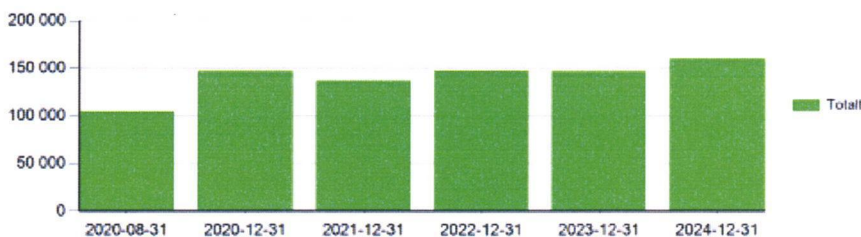
Alla belopp är i tkr (tusentals kronor)

Avsatt till pensioner/Ansvarsförbindelse

Beräkningstidpunkt	2020-08-31	2020-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2024-12-31
Antal	2 999	2 997	3 005	3 017	3 014	3 032
Ansvarsförbindelse	623 429	611 398	583 519	555 132	534 809	515 634
Avsatt till pensioner exkl särskilda beslut	230 830	233 295	249 514	274 338	295 265	325 739
Avsatt till pensioner särskilda beslut	7 694	7 376	7 065	6 761	6 514	6 288
Avgiftsbestämd AP KAP-KL	37 658	56 317	57 101	57 693	58 397	58 885
Avgiftsbestämd AP AKAP-KL	9 358	7 224	8 007	9 039	10 077	11 349

Pensionskostnad exkl löneskatt

Beräkningstidpunkt	2020-08-31	2020-12-31	2021-12-31	2022-12-31	2023-12-31	2024-12-31
Premie KAP-KL	426	692	620	741	779	1 013
Avgiftsbestämd AP KAP-KL	37 658	56 317	57 101	57 693	58 397	58 885
Avgiftsbestämd AP AKAP-KL	9 358	14 449	16 015	18 078	20 153	22 698
Skuldförändring exkl särskilda beslut	11 236	12 955	12 325	20 107	12 935	20 124
Skuldförändring särskilda beslut	7 670	7 340	-430	-433	-440	-450
Finansiell kostnad	5 206	5 964	4 013	4 845	8 185	10 575
Utbetalningar ansvarsförbindelse	27 364	40 352	38 093	36 496	36 065	36 166
Utbetalningar exkl särskilda beslut	5 300	7 964	8 993	9 708	10 368	10 910
Utbetalningar särskilda beslut	687	1 029	430	433	440	451
Totalt	104 905	147 062	137 160	147 668	146 882	160 372

Senast avlästa aktualiseringsgrad: 97,00 %